

FRÖJEL

Socken i Hejde [ting](#) i Hejde [setting](#), [Medeltredingen](#). Skrivs tidigast ca 1235, i den äldsta [taxuslistan](#), som "Frøale" och i den från 1200-talets senare del som "Frøyal". Sockennamnet anses gå tillbaka på ett "Fröjas alhs", där "alhs" då betyder temepel, eller dylikt (i den gotiska Silverbibeln beskrivs templet i Jerusalem just som ett "alhs"). Det har gjorts invändningar mot tolkningen, eftersom inga inhemska belägg på "alhs" är säkert belagda, men med tanke på gutamålet nära släktskap med gotiskan förefaller tolkningen rimlig.

Den nuvarande kyrkan har möjligen föregåtts av en träkyrka från andra hälften av 1000-talet (se nedan). Den nuvarande är en s k "klövsadelskyrka", d v s med ett högt kor, ett lågt långhus och ett torn. Äldst är långhuset, från 1100-talets slut, som anslutit till ett äldre romanskt absidkor. Möjligen avser [Strelows](#) årtalsangivelse 1166 starten för det bygget. Under 1200-talets andra hälft tillfogades tornet och omkring 1300 revs det gamla romanska koret och det nuvarande uppfördes. Koret är prytt med målningar som tillkommit i samband med dettas tillkomst, omkring 1300. Triumfkrucifixet är från samma tid, men dopfunten är ett verk från 1100-talets andra hälft av den anonyma "Byzantios".

Strax norr om kyrkan ligger ruinen av en kastal. Både kyrkans och kastalens placering på höjden ovanför havet anses tyda på ett fortifikatoriskt tänk.

Foto Dick Wase.

lagd bebyggelse, med det östra som ett kristet från 1000-talet, avgränsat av en "kyrkogårdsmur" av trä. Verksamheten övergavs hastigt i 1100-talets början, samtidigt med att den gotländska handeln koncentrerades till Visby och farmannahandeln upphörde. En hamn fanns dock kvar för intern gotländsk handel.

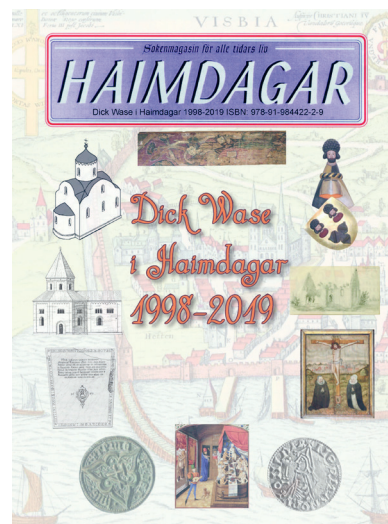
I [taxuslistorna](#) har socknen en avgift om 3 mark.

Omedelbart väster om kyrkan och den nuvarande kyrkogården har lämningar från en stor hamnplats, verksam från 500-talet och framåt – och särskilt under vikingatid – med närmast stadsliknande bebyggelse och omfattande hantverksverksamhet, återfunnits. I anslutning till denna har legat tre gravfält, varav det i norr till stora delar beläget under be-

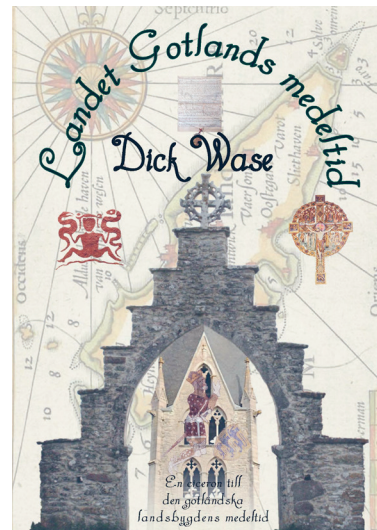
Foto Dick Wase.

[Tillbaka till hemsidan](#)

Livet på Visborg slott, av Anders R Johansson. Den ultimata boken om den en gång stora och mäktiga borgen i Visbys sydöstra hörn.

Dick Wase i Haimdagur 1998-2019. Viktig forskning kring medeltidens Gotland.

Landet Gotlands medeltid, gotländska landsbygden på denna webbsida i bokform.

Prenummerera på den i särklass bästa och mest vetenskapliga gotländska historiska tidskriften. *HAIMDAGAR*. info@haimdagur.se

DE MEDELTIDA VISBYKYRKORNA

En vägledning till kyrkoruinerna och domkyrkan

Dick Wase

De medeltida Visbykyrkorna. Den bästa ciceronen till Visbys medeltida kyrkor.